

06/12/2022 11:26 | Zamieścił: Edyta Jankowska, Autor: Agnieszka Stabińska (WKZ)

Czas to życie. Badaj się i daj sobie szansę na życie!

Autor: FOT.

FATCAMERA/GETTY IMAGES

Kiedy usłyszysz się diagnozę „rak”, cały świat wali się na głowę. Czy można uniknąć tej choroby?

Tekst: AGNIESZKA STABIŃSKA

Reorganizacja życia społecznego przez ostatnie 2 lata sprawiła, że wszystkie siły skierowano na walkę z COVID-19. Pacjenci z innymi schorzeniami, w tym chorzy onkologicznie, rezygnowali z planowanych zabiegów i specjalistycznych wizyt. Ponad 2 mln(!)

Źródło: <https://www.szpitalnaklinach.pl/blog/rak-globalne-wyzwanie-xxii-swiatowy-dzienwalki-z-rakiem-2022-world-cancer-day/1>

operacji nowotworowych zostało opóźnionych lub odwołanych.

Liczy się czas

– Pacjentów w zaawansowanym stadium chorobowym mamy w tej chwili coraz więcej. Duża część z nich w pandemii zrezygnowała z diagnostyki, prawie połowa nie zgłosiła się na planowane badania – wymienia **dr Mariusz Mioduski**, członek zarządu Mazowieckiego Szpitala Wojewódzkiego im. św. Jana Pawła II w Siedlcach. – W niektórych przypadkach musieliśmy rozważać leczenie radykalne albo leczyć, niestety, rozsianą już chorobę. Rokowania w takich przypadkach są zdecydowanie gorsze – dodaje.

Specjalista podkreśla, że wczesne wykrycie choroby daje szansę na całkowite wyleczenie i przeżycie pacjenta.

O tym, że ostatnie 2 lata to czas stracony dla onkologii potwierdza dr n. med. **Jolanta Łuniewska-Bury**, pełnomocnik dyrektora Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Płocku ds. rozwoju radioterapii onkologicznej.

– Przez kolejną dekadę będziemy się mierzyć z nowotworami w zaawansowanej postaci. A czas w leczeniu raka jest najważniejszy. Chciałabym gorąco zaapelować nie tylko do kobiet, ale też mężczyzn, aby poświęcili parę chwil na badanie, które niejednej osobie uratowało życie – apeluje lekarka.

Siła psychiki

Choroba, zwłaszcza onkologiczna, to duże wyzwanie dla pacjenta pod każdym względem. Wsparciem przez cały czas terapii są: psycholog, dietetyk oraz przewodnik – koordynator ds. szybkiej terapii onkologicznej (DILO), który prowadzi chorego przez kolejne etapy diagnostyki i leczenia ustalonego przez konsylium.

- Trudno samemu przejść przez proces leczenia, który często jest wielomiesięczny i obciążający nie tylko fizycznie, ale też psychicznie. Potrzebne jest wsparcie zarówno psychologa, jak i rodziny, osoby, do której można zwrócić się w razie potrzeby z każdym, nawet technicznym pytaniem – tłumaczy **Łuniewska-Bury**.

Pozostawanie przez dłuższy czas w stanie silnego stresu w znacznym stopniu utrudnia proces leczenia i powrotu do zdrowia. Potwierdza to psychoonkolog **Justyna Siwonia-Chibowska**, prezeska stowarzyszenia RakOut, która na co dzień wspiera pacjentów oraz ich bliskich.

- Staram się przywracać równowagę psychiczną, wzmocnienie psychiki wspomaga proces leczenia – zaznacza. – Emocje mają wielką moc – budują, ale mogą też obciążać. Patrząc na sytuację z dystansu, wykorzystując doświadczenie, pomagam zarówno pacjentowi, jak i jego bliskim w poukładaniu emocji związanych z chorobami onkologicznymi. Przygotowuję na poszczególne etapy leczenia, a także pomagam opanować strach i lęk – dodaje.

Z przyjacielem do gabinetu

Specjalistka podpowiada też, że warto przygotować się do wizyty u onkologa.

- Strach, niemoc, rezygnacja, rozpacz – trzeba wiedzieć, że tak silne emocje utrudniają zapamiętanie informacji, analizę tego, co mówi lekarz i ograniczają możliwość rozmowy. Dobrze, gdy pacjent ma przygotowane na kartce pytania, na które chciałby uzyskać odpowiedzi – radzi.

I zachęca, by notować to, co lekarz mówi, aby mieć do czego się odwołać, gdy okaże się, że po wyjściu z gabinetu nic nie pamiętamy.

- Warto na wizytę udać się z kimś bliskim, kto będzie się przysłuchiwał i ewentualnie przypomni to, czego sami nie zarejestrowaliśmy.

Ryby i warzywa

Równie ważne w trakcie terapii onkologicznej, jak pomoc psychologa, jest właściwe odżywianie. Tymczasem, jak zaznacza **dr n. med. Małgorzata Stolarek**, szefowa Klinicznego Oddziału Onkologii w Mazowieckim Szpitalu Specjalistycznym w Radomiu, nawet 30–85% chorych na nowotwory jest niedożywionych.

- Prowadzi to do postępującej utraty masy ciała, wyniszczenia organizmu i w konsekwencji do pogorszenia wyników terapii. Dlatego tak ważne, by zadbać o dostarczenie odpowiedniej ilości składników odżywczych i kalorii przez cały okres leczenia i rekonwalescencji – podkreśla specjalistka.

Natalia Peda, dietetyk kliniczny Specjalistycznego Szpitala Wojewódzkiego w Ciechanowie, zaznacza, że żywienie chorego na nowotwór to nieodłączny element procesu terapeutycznego.

- Zależy ono od rodzaju, umiejscowienia, jak również stopnia zaawansowania choroby – twierdzi ekspertka. Tłumaczy, że dieta powinna być zbilansowana, bogata w warzywa i owoce, pełnoziarniste produkty zbożowe, napoje fermentowane, dobrej jakości białko: chude mięso, jaja, ryby czy owoce morza. – Dieta bogata w błonnik pokarmowy, obecny w warzywach i owocach, produktach z pełnego ziarna wpływa na zmniejszenie ryzyka raka jelita grubego (okreźniony i odbytnicy). Owoce chronią przed rakiem jamy ustnej, gardła, krtani, przełyku, żołądka czy płuc – dodaje.

Jak podaje Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) od 7% do 41% nowotworów ma związek z nadwagą i otyłością. – Dlatego

kluczowe, by nasza dieta była zbilansowana pod względem energetycznym. Pomoże też regularna aktywność fizyczna. Wybierzmy taką, jaką lubimy, np. spacer, pływanie, bieganie, tenis, jazda na rowerze – podpowiada dietetyk.

Sposób na dłuższe życie? Badania!

Jak zaznaczają lekarze, onkologia to nie tylko leczenie, ale przede wszystkim profilaktyka. **Prof. Lubomir Bodnar**, dyrektor Siedleckiego Centrum Onkologii (SCO), podpowiada że gdy coś nas niepokoi w kwestiach zdrowia, pojawia się cykliczność objawów, warto zwrócić się w pierwszej kolejności do lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, który zleci wstępne badania.

– Jeśli lekarz rodzinny na podstawie wywiadu i badań stwierdzi, że istnieje ryzyko nowotworu, ma obowiązek skierować pacjenta na dalsze badania do specjalisty, który potwierdzi lub wykluczy chorobę – zaznacza.

Lekarz POZ ma też prawo wystawić pacjentowi kartę DILO, która umożliwia tzw. szybką ścieżkę onkologiczną.

Jak uniknąć nowotworu?

– Przede wszystkim żyć zdrowiej, zwrócić uwagę na czynniki ryzyka. Do tej grupy zalicza się szczególnie palenie tytoniu, także e-papierosów, spożywanie przetworzonej żywności – zaznacza **dr Mariusz Mioduski**. I radzi: – Ruszajmy się, odżywiamy się mądrze i regularnie badajmy – zwiększymy szanse na zdrowie i długie życie.

Przyjazne wnętrza

Pacjenci z Płocka i okolic, ale i całego północnego Mazowsza, borykający się z chorobą onkologiczną, już w przyszłym roku będą mogli liczyć na fachowe leczenie w powstającym na terenie Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Płocku nowoczesnym Ośrodku Radioterapii. To odpowiedź władz regionu na potrzeby mieszkańców, którzy wskazali onkologię jako najpotrzebniejsze specjalistyczne świadczenie medyczne.

Ośrodek powstaje w sąsiedztwie Oddziału Obserwacyjno-Zakaźnego. Zapewni kompleksowe leczenie osób z chorobami nowotworowymi – od diagnostyki po rehabilitację. 80 mln zł zaplanowane w budżecie województwa i wieloletniej prognozie finansowej pomogą w budowie oraz zakupie specjalistycznego wyposażenia.

– Najważniejsze jest dobro pacjenta, dostępność do diagnostyki i leczenia, jakie oferuje współczesna medycyna. W ośrodku będzie dostępny aparat PET/CT. To jedna z najnowocześniejszych form diagnostyki onkologicznej. Będą także nowoczesne rezonanse, a do tego tomograf komputerowy i USG. Powstanie też zakład brachyterapii. A wszystko w przyjaznych, także kolorystycznie wspierających pacjenta wnętrzach, nawiązujących do stylu art déco, tak kojarzącego się z Płockiem – podkreśla dr n. med. **Jolanta Łuniewska-Bury**.

Po leczeniu – rehabilitacja

W ostrołęckim Ośrodku Onkologicznym najliczniejsza grupa pacjentów to chorzy na raka piersi, płuca, jelita grubego.

– W ub.r. mieliśmy ponad 9,5 tys. konsultacji z zakresu onkologii klinicznej, chirurgii onkologicznej, ginekologii onkologicznej i radioterapii – mówi **dr Agnieszka Domurad**, kierownik Ośrodka Onkologicznego w Mazowieckim Szpitalu Specjalistycznym im. dr. Józefa Psarskiego w Ostrołęce. Dodaje, że w 2021 r. na oddziale onkologicznym odnotowano 1,6 tys. przyjęć.

Dyrektor ostrołęckiej lecznicy **Paweł Natkowski** zaznacza, że w przypadku leczenia chorób nowotworowych podstawowym wyznacznikiem jest łatwy dostęp do nowoczesnych technologii medycznych. Dzięki nim krótszy będzie czas na diagnozę, ocenę i kwalifikację pacjenta, a skończywszy na interwencji operacyjnej i poprowadzeniu go przez okres rekonwalescencji.

– Sprzęt, zakupiony dla naszego szpitala dzięki wsparciu samorządu Mazowsza, pomaga w leczeniu nowotworów złośliwych, np. pęcherza moczowego, gruczołu krokowego, jelita grubego, tchawicy, oskrzeli, płuc, górnego układu

pokarmowego, a także w leczeniu łagodnych zmian, takich jak mięśniaki macicy i polipy – mówi.

W ostrołęckim szpitalu chorzy onkologicznie mają też dostęp do rehabilitacji w ramach Zakładu Rehabilitacji Leczniczej w formie ambulatoryjnej. Mogą korzystać m.in. z robota rehabilitacyjno-diagnostycznego z elektromiografem, multisensorycznego systemu terapeutycznego do kończyn oraz reedukacji chodu w odciążeniu dla dzieci. Sprzęt (dofinansowany z budżetu województwa) wspomaga rehabilitację leczniczą pacjentów onkologicznych w trakcie i po leczeniu nowotworów.

Wziąć raka na warsztat

Szefowa Klinicznego Oddziału Onkologii w Mazowieckim Szpitalu Specjalistycznym w Radomiu zaznacza, że obecnie leczenie onkologiczne to najczęściej terapia skojarzona, w której wykorzystuje się połączenie różnych metod – chemioterapii, hormonoterapii, immunoterapii, zabiegów operacyjnych i radioterapii.

– Pacjenci naszego szpitala mogą liczyć na diagnostykę i terapię wielu chorób nowotworowych. Prowadzimy leczenie zachowawcze i operacyjne. Dysponujemy nowoczesnym zapleczem diagnostycznym – zaznacza **Małgorzata Stolarek**.

Podkreśla, że decyzje o leczeniu pacjenta z potwierdzoną chorobą nowotworową podejmowane są zespołowo, z udziałem specjalistów z zakresu onkologii klinicznej, pulmonologii, radioterapii, specjalizacji zabiegowej oraz chorego w ramach Konsylium Onkologicznego.

W przypadku podejrzenia nowotworu wstępna diagnostyka w radomskiej placówce, w zależności od rodzaju dolegliwości zgłaszanych przez chorych, odbywa się w poradniach specjalistycznych: onkologicznej, chirurgii onkologicznej, hematologicznej, laryngologicznej, pulmonologicznej, endokrynologicznej, ginekologicznej, neurochirurgicznej i ortopedycznej. Baza diagnostyczna to: Zakład Radiologii, Pracownia Endoskopii i Zakład Anatomii Patologicznej.

Holistyczne spojrzenie na leczenie

Chorym z północno-wschodniej części województwa mazowieckiego **interdyscyplinarne podejście do leczenia nowotworów oferuje Siedleckie Centrum Onkologii**. Jedyna tego typu placówka w tej części regionu powstała przy Mazowieckim Szpitalu Wojewódzkim im. św. Jana Pawła II.

Jak zaznacza **dr Mariusz Mioduski**, pacjenci ze zdiagnozowaną chorobą nowotworową w jednym miejscu mają zapewnione leczenie i dostęp do najnowocześniejszego sprzętu, zakupionego m.in. dzięki wsparciu samorządu Mazowsza (inwestycja kosztowała około **112 mln zł**).

– Mamy 17 miejsc na oddziale dziennym, a także oddział onkologii klinicznej, zakłady – radioterapii oraz medycyny nuklearnej. W ramach ośrodka działają też onkologiczna izba przyjęć oraz poradnia – wymienia.

I dodaje, że placówka dysponuje nowoczesną Pracownią Leku Cytostatystycznego wraz z robotem do przygotowywania cytostatystyki tak, aby w sposób bezpieczny i dokładny aplikować go pacjentowi.

– Wykorzystujemy szerokie spektrum technik operacyjnych m.in. **robota operacyjnego DA VINCI, zakupionego** dzięki dofinansowaniu (9,5 mln zł), które przekazał samorząd Mazowsza – wylicza lekarz.

Szef Siedleckiego Centrum Onkologii dodaje:

– Przypadek każdego chorego przed rozpoczęciem leczenia jest omawiany na wielodyscyplinarnym konsylium z udziałem radioterapeutów, chirurgów, onkologów klinicznych i radiologów, które decyduje o wyborze optymalnego sposobu leczenia – mówi prof. Lubomir Bodnar. Zaznacza też, że w siedleckim ośrodku działa Biuro Badań Klinicznych. – Pacjenci, którzy kwalifikują się do badań, mogą uczestniczyć w leczeniu wykraczającym poza schemat tradycyjnej terapii – podkreśla.

Ścieżki dla kobiet i mężczyzn

Centrum Attis, dziś już szpital bródnowski (spółka samorządu Mazowsza) uruchomił jeden z pierwszych w Polsce publicznych Zakładów Onkologii Kobiecej, który łączy najważniejsze oddziały: onkologię kliniczną, chirurgię onkologiczną i ginekologię onkologiczną. Zapewnia też opiekę rehabilitacyjną przed i pooperacyjną oraz wsparcie psychologa.

– Kompleksowe leczenie onkologiczne kobiet jest projektem pilotażowym, wzorowanym na wiedzy i doświadczeniach specjalistów z Japonii, w której prowadzony jest szpital dla kobiet Sagara Hospital – Hospital Specializing in Women's Health Care. Chcemy przywrócić początkową intencję, aby oddział onkologiczny tworzył jedną zharmonizowaną całość z zapleczem ambulatoryjnym i diagnostycznym. Wartością jest skrócenie czasu oczekiwania na diagnostykę i leczenie – tłumaczy **Piotr Gołaszewski**, dyrektor ds. zarządzania filiami w Mazowieckim Szpitalu Bródnowskim Sp. z o.o. – Trwają prace nad rozwinięciem oferty urologicznej, aby równolegle do przyjętej ścieżki Zdrowie Kobiety, wyznaczyć ścieżkę Zdrowie Mężczyzny – dodaje.

Celowany strzał

Przełomem w leczeniu pacjentów onkologicznych w ostatnim okresie, jak podkreśla prof. Lubomir Bodnar, jest immunoterapia.

– To leczenie ukierunkowane na odblokowanie mechanizmów odpornościowych, aby sam organizm potrafił wykrywać komórki nowotworowe i je zwalczać – opowiada specjalista. – Prowadzimy badania z zastosowaniem nowatorskiej immunoterapii w raku trzonu macicy, jajnika, płuca i przewodu pokarmowego. To często terapia łagodniejsza i lepiej tolerowana przez pacjentów, która daje zwykle dużo mniej działań niepożądanych – tłumaczy.

Postępem w leczeniu nowotworów jest też terapia oparta na lekach immunologicznych, czyli przeciwciałach ukierunkowanych na konkretne receptory.

– Do przeciwciał doczepiane są cząsteczki cytostatyków, klasycznych leków stosowanych w terapii nowotworowej. Dysponujemy już pojedynczymi lekami tego typu. Kolejne są intensywnie badane. Pierwsze doświadczenia pokazują, że mogą to być bardzo skuteczne terapie – mówi z optymizmem prof. Lubomir Bodnar.

W siedleckim centrum, immunoterapia stosowana jest m.in. w raku płuca.

– W pierwszym rzucie leczenia może ona zastąpić dotychczas stosowaną chemioterapię. Wyniki leczenia napawają nas optymizmem. Najbliższa przyszłość pokaże, że taka terapia może być bardziej skuteczna i mniej toksyczna dla pacjenta – zaznacza ekspert. I dodaje: – Współcześnie jesteśmy w stanie wykryć szereg zaburzeń molekularnych już na wczesnym etapie ich powstawania. Ale to, czym medycyna obecnie dysponuje w zakresie leczenia chorób onkologicznych, to jeszcze nie jest etap, by spocząć na laurach. Dlatego pręźnie poszukujemy nowych leków i sposobów postępowania, które mogłyby zapewnić chorym wyleczenie lub znacznie poprawić jakość życia.

Czynniki rakotwórcze

Źródło: Jarosław Gośliński, Jakie są przyczyny powstawania raka?, zwrotnikraka.pl (dostęp 30.11.2022).2

:

- palenie tytoniu
- nadużywanie alkoholu
- otyłość i niewłaściwa dieta
- spaliny i zanieczyszczenie środowiska

- przypalone lub smażone potrawy
- nadmierne opalanie
- promieniowanie UV
- wirusowe czynniki rakotwórcze, np. wirus brodawczaka ludzkiego

Z danych Krajowego Rejestru Nowotworów (KRN) wynika, że każdego roku na nowotwory złośliwe zapada ponad 160 tys. osób, a 100 tys. umiera z ich powodu. Według prognoz KRN w 2026 r. możemy spodziewać się około 190 tys. zachorowań rocznie. Na Mazowszu statystyki też nie napawają optymizmem. Tylko w tym roku wystawiono 242 468 kart DİLO (wzrost o 11 proc.

w stosunku do 2021 r.)

Źródło: Aktywne monitorowanie Diagnostyki i Leczenia Onkologicznego, ezdrowie.gov.pl (dostęp 30.11.2022).3

Elżbieta Lanc, członek zarządu województwa mazowieckiego (klub KO)

– Zdajemy sobie sprawę, jak istotne jest wczesne wykrywanie i profilaktyka chorób onkologicznych. Dlatego samorząd Mazowsza prowadzi program polityki zdrowotnej w zakresie zapobiegania rakowi piersi wśród mieszkanek regionu. Jego głównym założeniem jest uzyskanie nie mniejszego niż 70% poziomu wykonania badań mammograficznych w planowanej grupie docelowej do 2023 r. Badaniem obejmujemy co najmniej 3,5 tys. uczestniczek oraz zwiększymy wiedzę na temat profilaktyki nowotworów piersi. Budżet projektu to 1 mln zł. Pamiętajmy o regularnych badaniach!

Dr Mariusz Mioduski, członek zarządu Mazowieckiego Szpitala Wojewódzkiego im. św. Jana Pawła II w Siedlcach

– Specjalizujemy się w leczeniu raka przewodu pokarmowego i piersi. Wkrótce dołączymy do sieci ośrodków w systemie Breast Cancer Unit. Będzie to oznaczało, że SCO specjalizuje się w kompleksowym leczeniu raka piersi, dbając o pacjentów we wszystkich stadiach choroby, oferując wszystkie optymalne metody leczenia. Jednym z elementów leczenia onkologicznego jest radioterapia – nasz szpital dysponuje nowoczesnym sprzętem, który wspomaga terapię onkologiczną, jak np. akcelerator współpracujący z ruchami oddechowymi pacjenta. To pozwala w sposób bezpieczny naświetlać chore miejsce, jednocześnie nie uszkadzając tkanek zdrowych.

---

dr hab. n.med. Lubomir Bodnar, prof. UPH, MBA, dyrektor Siedleckiego Centrum Onkologii

– W chorobach onkologicznych najważniejsza jest profilaktyka. Dla wczesnego wykrycia i zapobiegania konsekwencjom chorób nowotworowych wykonujemy badania przesiewowe. W naszym ośrodku dostępne są skriningi w kierunku raka piersi, szyjki i trzonu macicy, ale też w zakresie raka jelita grubego. Kompleksowo podchodzimy do leczenia pacjentów onkologicznych. Możliwości leczenia są duże – chemioterapia, radioterapia, chirurgia oraz nowoczesne leki celowane.

Justyna Siwonia-Chibowska, psycholog, prezes siedleckiego Stowarzyszenia Amazonek RakOut

– Pamiętajmy, że na raka choruje cała rodzina. Silne emocje, zmartwienia, obawy i zaangażowanie w leczenie udzielają się zwykle osobom z najbliższego otoczenia. Mówi się, że członkowie rodziny stają się zwykle pacjentami drugiego rzutu. W opiece nad chorym ważne jest, by zachować równowagę. Troszcząc się o bliskich, należy pamiętać także o sobie.

Siedleckie Centrum Onkologii od 2018 r. zapewnia mieszkańcom Mazowsza szybką diagnostykę i leczenie chorób nowotworowych na wysokim poziomie. Ośrodek prowadzi też nowatorskie badania kliniczne.

Innowacja w szpitalu bródnowskim

Szansę na lepsze funkcjonowanie po chorobie nowotworowej zapewnił 52-letniemu mężczyźnie zespół oddziału otolaryngologii szpitala bródnowskiego (w składzie: prof. Karolina Dżaman, lek. Igor Anurin i lek. Marlena Ziemska-Gorczyca). Wykonał pierwsze w Polsce wszczepienie zakotwiczonego implantu w obręb kości nosa, umożliwiającego zamocowanie protezy nosa zewnętrznego po jego amputacji z powodu rozległego raka płaskonabłonkowego. Dzięki protezie i poprawie wyglądu estetycznego pacjent odzyskał radość i komfort życia.

Dieta antyrakowa

stawiaj na produkty regionalne i sezonowe, zadbaj o ich jakość codziennie jedz coś pomarańczowego i coś czerwonego. Talerz zapełniaj przynajmniej w połowie jarzynami, zaprzyjaźnij się z... imbirem i kurkumą – to przyprawy, które mają jedno z najsilniejszych naturalnych związków antyrakowych występujących w pożywieniu.

Profilaktyczne badania. Jakie warto wykonać?

- morfologię krwi
- cytologię i mammografię (regularnie)
- badanie: prostaty, jąder
oznaczenie poziomu antygenu PSA (mężczyźni)
- USG: jamy brzusznej, tarczycy, piersi, a także narządów moczowo-płciowych
- RTG klatki piersiowej
- badania endoskopowe m.in.: jelita grubego (kolonoskopia), żołądka (gastroskopia).

Ponadto samobadanie piersi (kobiety) oraz samokontrola skóry, w tym znamion.

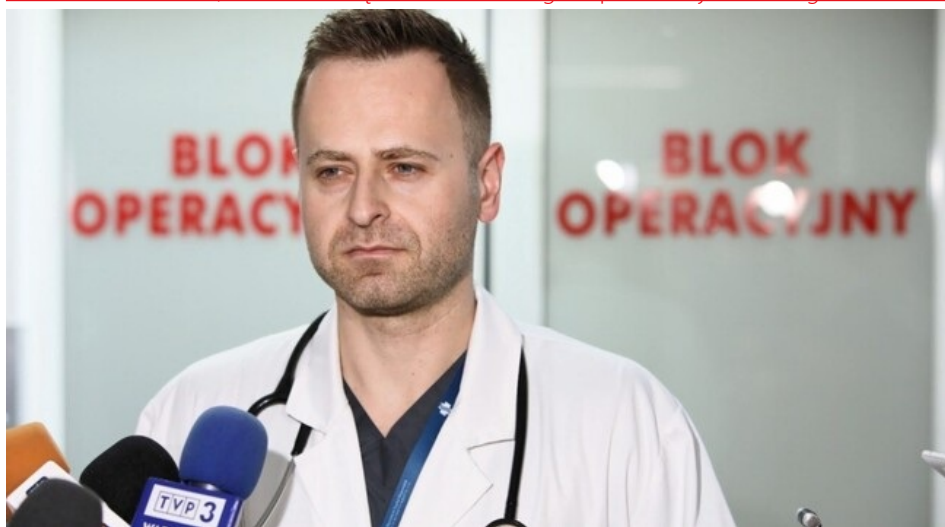
Krzysztof Żochowski, radny województwa mazowieckiego (sejmikowy klub PiS), wiceprzewodniczący Komisji Zdrowia i Kultury Fizycznej, dyrektor SPZOZ Garwolin

– Potencjał mazowieckich placówek, dzięki ogromnym nakładom samorządu Mazowsza, jest naprawdę duży. W ostatnich latach mamy do czynienia z ich dynamicznym i imponującym rozwojem. Pomimo nowoczesnej bazy diagnostycznej i medycznej, największym problemem jest kwestia zgłaszania się na badania profilaktyczne. By chorym można było pomóc, muszą oni w odpowiednim momencie po tę pomoc się zgłosić. Jeśli pacjent trafia do lekarza z zaawansowaną, rozsianą chorobą, możliwości leczenia są ograniczone. Absolutnym kluczem do poprawy wyników chorych onkologicznych jest kwestia profilaktyki i badań okresowych. Jestem za tym, by część badań profilaktycznych podłączyć pod medycynę pracy.

[FOT. SZPITAL BRÓDNOWSKI W WARSZAWIE](#)

[dr Mariusz Mioduski, członek Zarządu Mazowieckiego Szpitala Wojewódzkiego w Siedlcach.](#)

[FOT. MSW W SIEDLCACH](#)

[Elżbieta Lanc, członek zarządu województwa mazowieckiego](#)

[arch. UMWM](#)

Justyna Siwonia-Chibowska, psycholog, prezes Siedleckiego Stowarzyszenia Amazonek.

FOT. ARCH. PRYWATNE

dr hab. n.med. Lubomir Bodnar, dyrektor Siedleckiego Centrum Onkologii.

FOT. AGNIESZKA KRÓL

Krzysztof Żochowski, radny województwa mazowieckiego.

FOT. ARCH. UMWM

FOT. SIEDLECKIE CENTRUM ONKOLOGII

UWAGA

Informacje opublikowane przed 1 stycznia 2021 r. dostępne są na stronie archiwum.mazovia.pl